

מראי מקומות- מנחות ע"ט

של שלא בזמנו ושלא במקומו, ודלא כיסוד הגרי"ז, וצ"ע בכל זה.

(ג) **בדוקין שבעין- פרש"י בכת"י**, דהאי מום אם עלו לא ירדו לפי ר"ע, משום דאין המום ניכר, ומשום דאינו פסול בעופות. וע' ברש"י (למעלה) דכ' עוד טעם, משום דהוי מום עובר. וכבר תמה עליו הרש"ש, למה צריך לטעם זה, ולא סגי לי' בטעם דאי' בגמ' (זבחים לה:). וכ' דבא לתרץ קו' תוס' (שם עז:), דהק' דהא איכא מומין אחרים דג"כ כשרים בעופות, ולכן הוסיף המפרש טעם דהוי מום עובר. וע' ברש"ש דהמשיך להק' דבאמת אי"ז מום עובר, ע"ש מש"כ בזה.

(ד) **אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח...** מאי לאו דאיפסיל בשחיטה- פרש"י בכת"י, דלא קדשתניהו זביחה לנסכים, דפסולה היא, ואפ"ה נפסלין בלינה, אלמא דנתקדשו הנסכים אפי' בלא שחיטה. והק' בחי' הגרי"ז, באיזה פסול שחיטה איירי הכא, הלא תנן דשחטה חוץ לזמנה או חוץ למקומה קידש הלחם, וא"כ ה"ה לענין קידוש הנסכים, וא"כ לכאור' ליכא פסול שחיטה דלא תקדש להנסכים. ומסיק דאיירי ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל, דאז לא מיקדש הלחם וכן הנסכים, וצ"ע.

(ה) **מאי לאו דאיפסיל בשחיטה, לא, דאיפסיל בזריקה- כ' התוס' יו"ט** (ד"ה ונמצא) דזריקה לאו דוקא, דבאמת בשום עבודה לאחר שחיטה יכול להיות דנפסל, וא"כ ה"ה קבלה והילוך, ונקט זריקה שהוא תכלית העבודות, וזהו שדקדק הרמב"ם לומר מקבלה ואילך.

(ו) **שמן שהפרישו לשום מנחה זה, פסול לשום מנחה אחרת- כ' הלקוטי הלכות** (זבח תורה ד"ה שמן) דמה דאי' דהפרישו, היינו שהקדישו בכלי שרת לשם מנחה זו. אולם ע' בחזון איש (כ"א, י"ד) שכ' דנראה דאפי' בקדושת דמים לחוד קבעה, ואף דמהני פדיון כיון דיש בה קדושת דמים בלבד, מ"מ פסול למנחה אחרת.

(א) **ואל יוכיח חוץ לזמנו, שפסול שיש בו כרת- ע' בעולת שלמה** שנתקשה בזה, איזו סברא היא לומר דכיון שיש בו כרת, ממילא יהי' יותר מסתבר לומר דקידש הלחם. וביאר ע"פ מש"כ תוס' (ד"ה והדר) לענין דחוץ לזמנו אם עלו לא ירדו, ובחוץ למקומו אם עלו לא ירדו, וביאר תוס' דהיינו משום דשלא בזמנו מרצה לענין חיוב כרת, ואינו חייב כרת א"כ קרבו כל מתיריו, ולכן מרצה, וממילא שפיר מקדש הלחם. משא"כ בשלא במקומו, דליכא בה חיוב כרת, ואין צריך שיקרבו כל מתיריו (והוא באמת ספק של המשנה למלך, אבל כ' העול"ש דמבואר מדברי תוס' כאן דבשלא במקומו אי"צ להקריב כל מתיריו), ואינו מרצה, וממילא גם אינו מקדש הלחם.

(ב) **ועוד נדוננו משלא לשמו שפסול מחשבה ואין בו כרת- הק' השפת אמת**, איך מוכיחין מהא דשלא לשמו פסול ואינו מקדש הלחם דגם יהי' הדין כן בשלא במקומו, הרי בהא דשלא לשמו אינו מקדש הלחם, אי"ז מחמת פסולו דאינו יכול לקדש הלחם, אלא גזיה"כ הוא, דצריך לשחוט לשם הלחם, ואם אינו עושה כן הרי אין הלחם קדוש, ומה ענין לשלא במקומו. וכ' דאולי יש להוכיח מכאן דס"ל לר' יהושע (וגם לר"א דהודה לו) דאף תודה ששחט בשינוי בעלים אין מקדש הלחם, ומזה מביאין ראיה לשלא במקומו, אלא דצ"ע הוא גופא מנלן, וע"ש עוד מש"כ בזה. עוד שמעתי ממו"ר הרה"ג ר' משה בראון שליט"א להעיר על כל הדמיון מפסול שלא לשמה לפסול דשלא במקומו, דבשלמא לפי יסוד של הגרי"ז, דשלא לשמה הוא מחשבה הפוסלת, א"כ שפיר יש לדמות שלא לשמה לפסול שלא במקומו, אבל אם הפסול שלא לשמה הוא דחסר במחשבת לשמה, א"כ לכאור' אי"ז דומה כ"כ דפסול מחשבה דשלא במקומו. אולם עוד העיר דלכאור' ממתני' יש לדייק להיפוך, דאף דשחיטה שלא בזמנו ושלא במקומו מקדשין הלחם, מ"מ שחיטה שלא לשמו אין מקדשין הלחם, וזה משמע דהלמדות של שלא לשמה אינו כמו הלמדות

(ב) **אילימא אחליפי תודת חובה- פרש"י בכת"י**, כגון דאמר הרי עלי תודה והפריש קרבן, דקיי"ל דחייב באחריותן. ובל"א פי' דתדת חובה כגון מפרש בים, והיוצא בשיירא, וחולה שניצל מחליו, וכו', דאמרי' בברכות ארבעה צריכין להודות. והק' **השטמ"ק** (י) ע"ז, דלא מצינו שיש חיוב עליהם להביא קרבן תודה אם לא אמר הרי עלי תודה. אולם ע' בתוס' רי"ד בר"ה (ה:) דג"כ כ' ב' אופנים אלו של תודת חובה. ומבואר ג"כ מדבריהם דשייך לנדוב להביא קרבן תודה אפי' אם אינו מהד' אנשים שהובא בפסוק. וזהו דלא כמש"כ הרש"ש לקמן (פ:) בדעת רש"י (למעלה) שם, דצידיד דרק א' מד' אנשים אלו יכול לנדוב להביא קרבן תודה. וע"ע בפמ"ג (א"א, רי"ט, בהקדמה) שהביא מש"כ רש"י בחומש (ויקרא ז', י"ב) דד' אלו חייבין להודות, וכ' הפמ"ג דמדרבנן קאמר [ולכאור' מדברי רש"י בכת"י ותוס' רי"ד משמע דדין דאורייתא הוא].

(ז) **לב ב"ד מתנה עליהם- כ' הריטב"א בשבועות** (יא.), דמדנקט לישנא דלב ב"ד, משמע שאין צריך תנאי מפורש, אלא כמפורש דמי, ודברים כאלו בלב כל אדם והווי דברים, דמסתמא כל מה שיכולין ב"ד לתקן בהם יתקנו.

(ח) **שמן גופה דמנחה הוא- פי' החזון איש** (י"ט, כ"ד), דהיינו ד"אפשר להקדיש נסכים סתם, שיוכל ליחדן אח"כ לאיזה קרבן שירצה, והלכך אף כשיחדן לזבח זה, אם נפסל, אתנו ב"ד שיהא יחודו בטל, וממילא אפשר לשנותן לזבח אחר, אבל אי אפשר להקדיש שמן סתם שיוכל ליחדן לאיזה סלת המקודש שירצה, אלא או שיחדן לחדא מנחה, או שיחדן ע"מ להביא סלת מן החולין".

(ט) **וליתנו עליהן דניפקו לחולין- כ' המשנה למלך** (מעה"ק ב' ט'), "דלעולם אין ב"ד מתנין שיהיו חולין גמורים, ... ומה שהק' בפרק התודה וליתנו עליהם דניפקו לחולין, הכוונה היא שיהי' לו פדיון, וע"י הפדיון יוצא לחולין".

(י) **גזירה שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול-** פרש"י (למעלה) בלא תנאי, ובלא נפסל הזבח. והק' **השפת אמת**, דלכאור' שפת יתר הוא, דאפי' אם נפסל הזבח, היכא דאין כאן תנאי אסור לשנותו. וביאר דהי' ק' להמפרש דמאי תקלה הוא זה, הא לעולם כשנפסל איכא תנאי ב"ד, ולכן מפרש דשמא כשלא נפסל הזבח נמי יאמרו דמוציאין וכו'. וכ' דיש ליישב קו' זו בפשיטות לפי שי' הרמב"ם והרע"ב (והוא ג"כ שי' תוס' לעיל טו:), דמה דאמרי' דלב ב"ד מתנה, זהו רק בקרבן ציבור, ולכן שפיר יש לחוש שמא יאמרו וכו' בקרבן יחיד, וזה ודאי הוי תקלה, משום דבאמת ליכא תנאי בזה.

(יא) **ולד תודה- פרש"י בכת"י**, שהפריש תודה מעוברת וילדה. וע' ברש"ש שהביא שכן פי' הרע"ב, והק' דלדעת ר' יוחנן בתמורה, בכה"ג הו"ל כמפריש ב' תודות לאחריות, וא"כ קודם כפרה באיזו שיתכפר טעונה לחם, וגם לאחר כפרה בתודת נדבה ג"כ נראה דג"כ טעונה לחם, דמרבה בתודות הוא, וצ"ע.